

Dagvlinders in Zeeland

**Jaarverslag
2009**

Dagvlinders in Zeeland

Jaarverslag 2009

Vlinder – en Libellenwerkgroep Zeeland

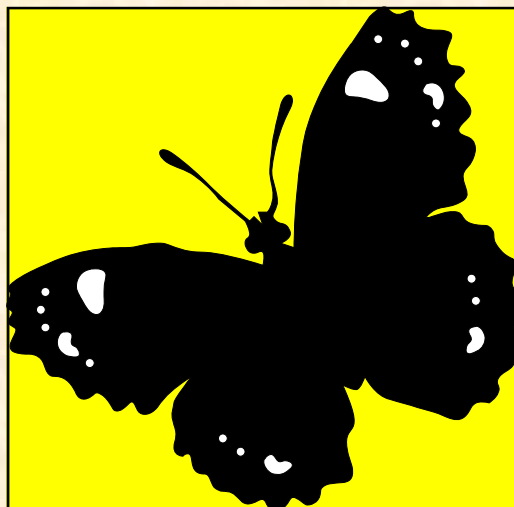
Met medewerking van :

Vlinderwerkgroep West Zeeuws-Vlaanderen

(werkgroep van Natuurbeschermingsver. 't Duumpje)

Insectenwerkgroep Oost Zeeuws-Vlaanderen

(werkgroep van Natuurbeschermingsver. de Steltkluut)

Inleiding

In december 2003 heeft de Vlinder- en Libellenwerkgroep de atlas "Dagvlinders in Zeeland" uitgegeven.

In deze atlas staan de waarnemingsgegevens van de periode 1993-2002 beschreven.

Van de waarnemingsgegevens van de periode 2003 t/m 2006 en van 2007 en 2008 heb ik eerder al een overzicht gemaakt.

Voor u ligt "Dagvlinders in Zeeland, jaarverslag 2009". Het is de bedoeling om jaarlijks de waarnemingsgegevens vast te leggen in een overzicht.

Dagvlinders zijn koudbloedige dieren en dus sterk afhankelijk van de weersomstandigheden.

Het weer in 2009

Het jaar 2009 was warm en zeer zonnig en vrij droog.

De maand *januari* was koud en zeer zonnig. In *februari* was de temperatuur normaal, maar het was wel somber. War-

mer dan 10 graden werd het alleen op de laatste dag van deze maand. De maand *maart* was aan de koude kant. In *april* was het zeer warm en zonnig, en tamelijk droog. Ook in *mei* was het warm en zonnig, maar wel nat. *Juni* was aan de warme kant en zonnig. *Juli* was vrij warm en zonnig, maar ook weer nat. In *augustus* was het warm, zonnig en droog. *September* was een droge en vrij zonnige maand. *Oktober* verliep vrij zacht. *November* was een uitzonderlijk zachte, maar ook natte maand. *December* tenslotte was vrij koud en nat, maar zonnig.

Het weer heeft ook in 2009 invloed gehad op het voorkomen van dagvlindersoorten in Zeeland. In het voorjaar viel op dat soorten pas laat tevoorschijn kwamen vanwege de koude winterperiode. In mei werden echter meer vlinders geteld dan in juli. Het warme voorjaar deed de vlinders goed! De meest opvallende soort was ongetwijfeld de distelvlinder. Iedereen sprak er over!

Op de pagina's 5 t/m 21 wordt per soort een korte beschrijving gegeven, met daarbij een afbeelding en bij de meeste soorten een verspreidingskaartje van 2009 (deze kaartjes zijn gemaakt met het programma ORDE van de NEV). Ook is het aantal vindplaatsen en het aantal waargenomen exemplaren vermeld van 2009 en van de 3 voorgaande jaren, zodat er enigszins een vergelijking gemaakt kan worden hoe de soort de jaren ervoor aanwezig was in Zeeland. Helaas werden een aantal soorten in 2009 niet waargenomen, bij die soorten is uiteraard geen verspreidingskaartje opgenomen.

Op pagina 22 treft u een overzicht aan van het waarnemingsgemiddelde per soort per jaar.

Op pagina 23 is een overzichtkaart van Zeeland opgenomen waarop te zien is in welke kilometerhokken in 2009 dagvlinders zijn waargenomen.

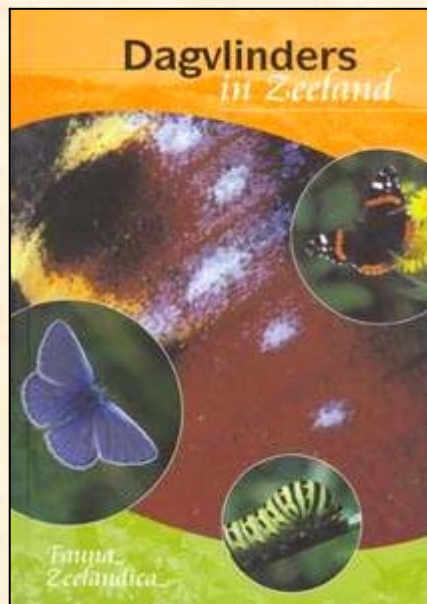
Dit jaarverslag eindigt met een "Tenslotte" op pagina 24.

De dagvlindersoorten worden in de gebruikelijke volgorde besproken.

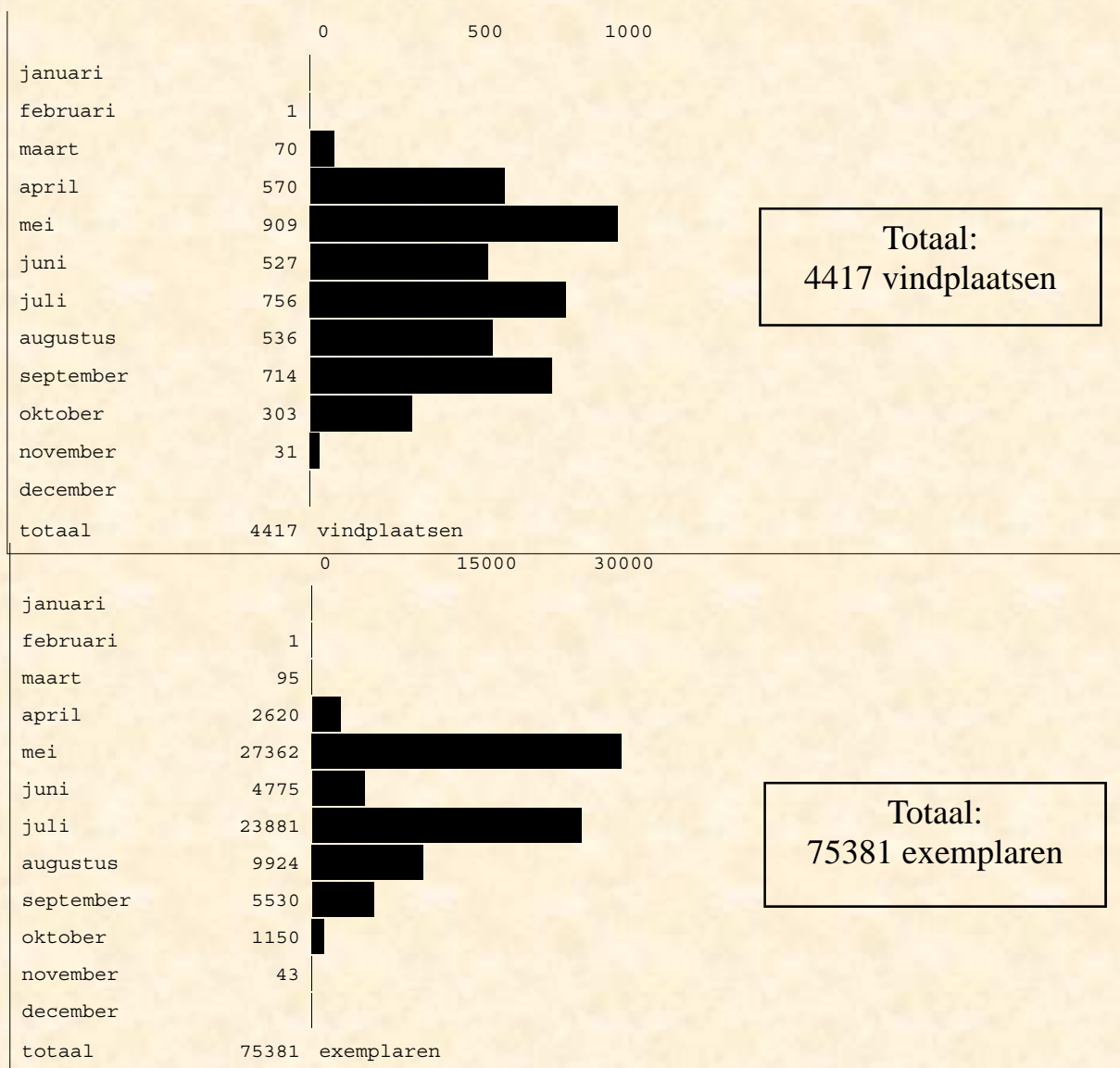

Veel leesplezier toegewenst!

Henk Wagenaar

Op deze pagina treft u een overzicht aan van het aantal vindplaatsen per maand en het aantal waargenomen exemplaren per maand. Daaruit blijkt duidelijk dat in mei het aantal vindplaatsen het hoogst was (909), en ook werden in die maand de meeste exemplaren waargenomen (27362).

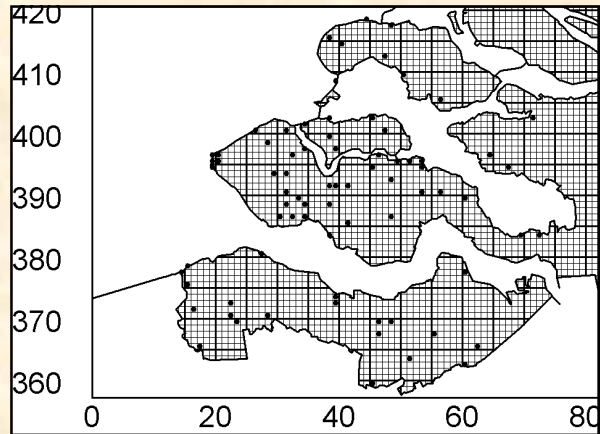

Gegevens uit 2008:
 3407 vindplaatsen
 31070 exemplaren

DIKKOPJES

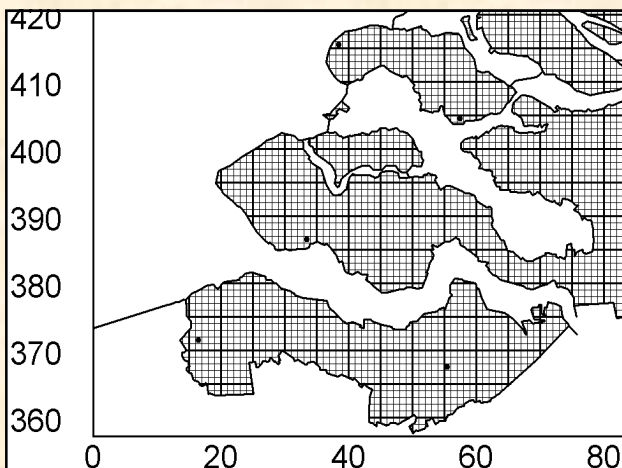
1.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Zwartspruetdikkopje	158	679	173	781	117	1098	155	784

Het zwartspruetdikkopje is een zeer algemene soort in Zeeland, die in 76 kilometerhokken werd aangetroffen. In 2009 werd het eerste zwartspruetdikkopje op 18 juni waargenomen, net 1 dag eerder dan in 2008. Het laatste exemplaar werd gezien op 24 september, en vloog daarmee 2 dagen langer dan vorig jaar. Er werden ruim 300 exemplaren minder gezien dan in 2008, maar het aantal vindplaatsen was wel meer.

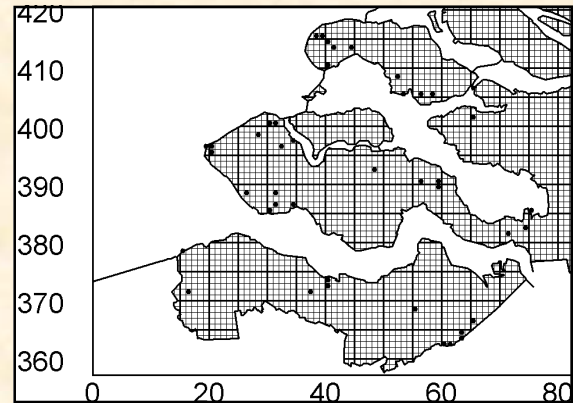
2.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Geelspruetdikkopje	8	15	2	2	0	0	7	7

Het geelspruetdikkopje wordt in Zeeland maar sporadisch waargenomen. In 2008 werd deze soort helemaal niet waargenomen. In 2009 zijn gelukkig weer een paar geelspruetdikkopjes aangetroffen. De soort is niet makkelijk te onderscheiden van het zwartspruetdikkopje en wordt mogelijk over het hoofd gezien. Misschien dat deze vlinder wel op meerdere locaties voorkomt, maar niet wordt herkend.

3.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Groot dikkopje	58	78	60	109	40	74	69	140

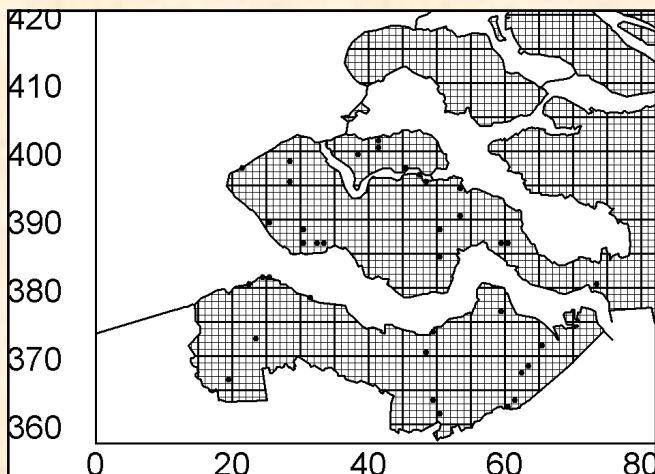
Het groot dikkopje heeft een prima jaar achter de rug. Van deze soort werden bijna 2x zoveel exemplaren gezien als in 2008. Het eerste groot dikkopje werd in 2009 gezien op 28 mei, 1 dag eerder dan in 2008. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 10 september 2009, precies een maand later dan het jaar ervoor. Uit 43 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van deze soort, waarmee deze soort op meer plekken gezien is dan in 2008.

GROTE PAGES

4.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Koninginnenpage	589	1544	236	586	67	190	46	62

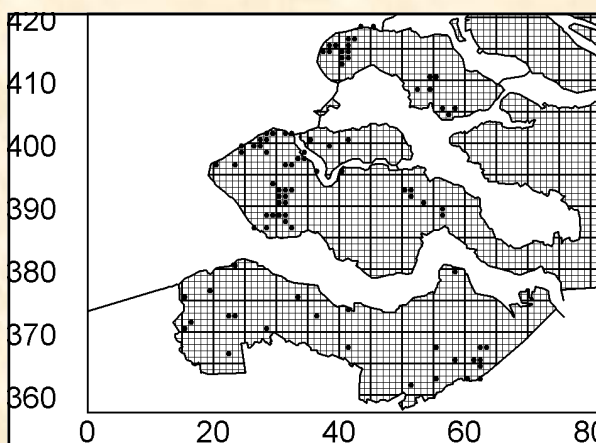
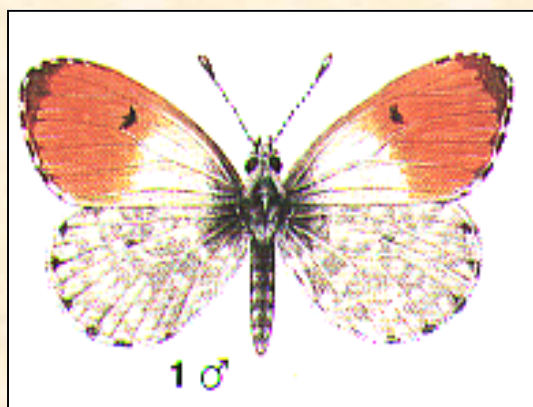
In 2009 is het aantal waargenomen koninginnenpages in Zeeland opnieuw tot een dieptepunt gekomen. Slechts 1/3 van het aantal in 2008 werd gehaald. Ondanks de prima weersomstandigheden in 2009 heeft deze soort helaas geen vooruitgang laten zien. Het eerste exemplaar werd gezien op 29 april, 2 dagen later dan in 2008. Het laatste exemplaar vloog op 14 september, bijna 2 weken vroeger dan het jaar daarvoor. In de maand juli werden de meeste koninginnenpages waargenomen. Opvallend dat uit het noorden van Zeeland geen waarnemingen kwamen. Uit 37 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van de Koninginnenpage.

WITJES

5.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Oranjetipje	191	513	169	301	95	168	177	297

Het oranjetipje was in 2009 weer terug op het niveau van 2007. In maar liefst 91 kilometerhokken werd de soort gezien, terwijl in 2008 in slechts 41 kilometerhokken oranjetipjes werden waargenomen. Het oranjetipje werd voor het eerst waargenomen op 9 april, bijna 1 week eerder dan in 2008. Het laatste oranjetipje werd gezien op 7 augustus, wat een erg late waarneming betreft.

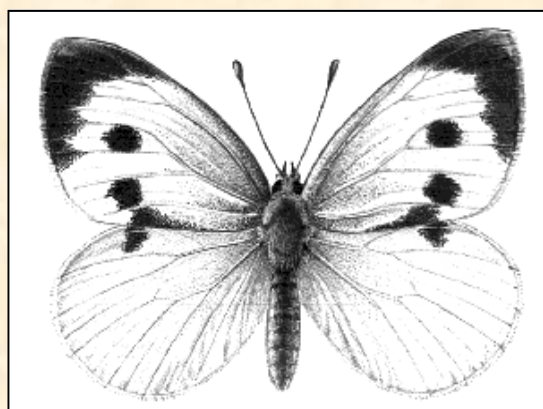
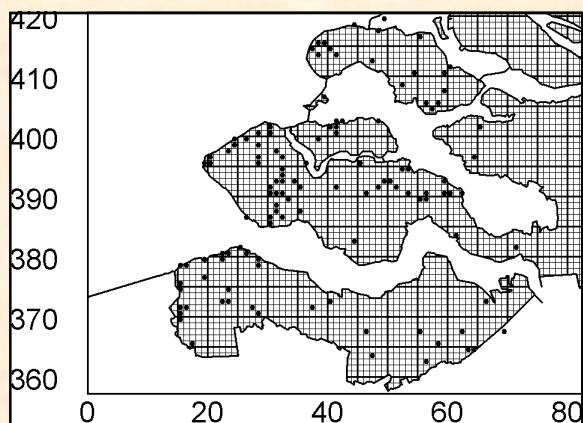

6.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Groot koolwitje	871	2174	1052	2894	622	1398	837	2122

Het groot koolwitje is een zeer algemene vlinder, die verspreid over de hele provincie voorkomt. Uit 118 kilometerhokken werden waarnemingen ontvangen van deze soort, vorig jaar uit slechts 69 kilometerhokken. In 2009 werd het eerste exemplaar gezien op 31 maart, bijna 3 weken later dan het jaar ervoor.

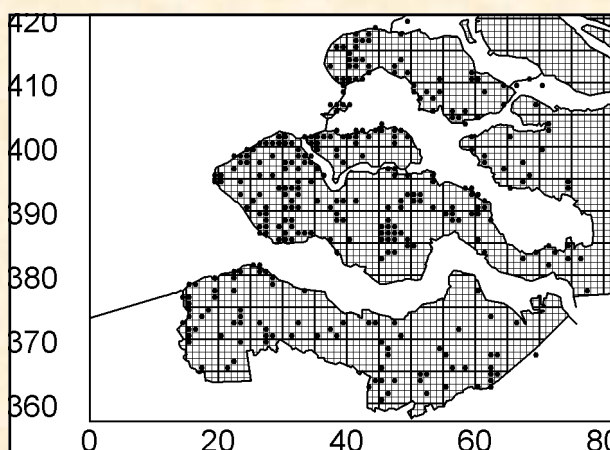
Het laatste groot koolwitje werd op 23 oktober waargenomen. Het warme najaarsweer zal daarmee te maken hebben gehad.

Vooraf eind april, eind juli en midden september waren pieken in de vliegtijd van deze soort.

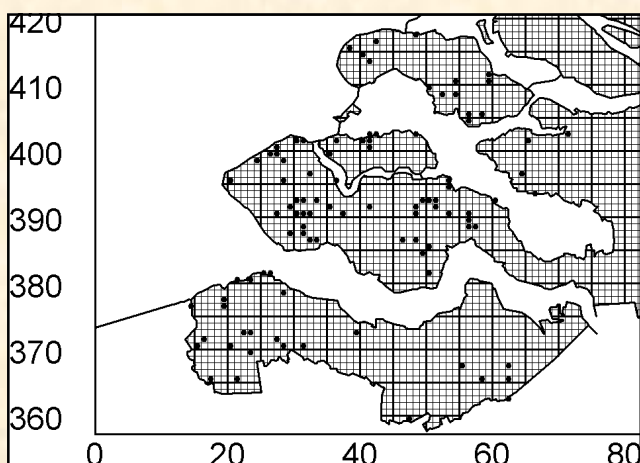
7.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
<i>Klein koolwitje</i>	1473	6397	1824	9238	1116	3408	1575	5580

Op 9 maart 2009 werd het eerste klein koolwitje waargenomen, dat is ruim een maand later dan vorig jaar. Het laatste klein koolwitje vloog nog op 29 oktober van dat jaar. Vanaf de 2e week van mei tot begin juni was de 1e piek in de vliegtijd van het klein koolwitje. De 2e piek was van eind juni tot eind september. De soort werd overal in de provincie waargenomen, in maar liefst 328 kilometerhokken! Het klein koolwitje is dan ook een zeer algemene soort in Zeeland.

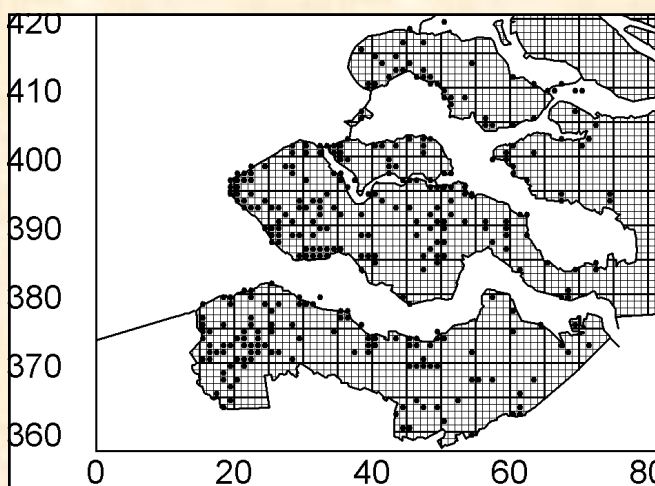
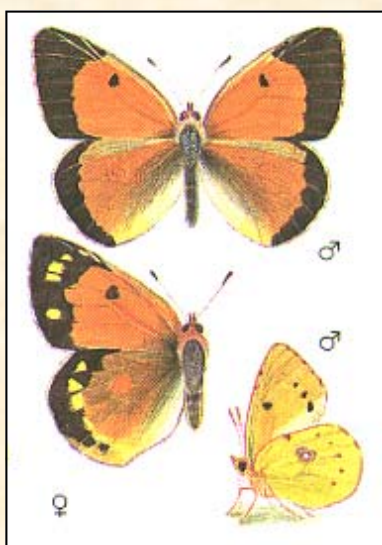
8.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
<i>Klein geaderd witje</i>	547	2299	566	2137	459	1111	539	1152

Het klein geaderd witje werd in 2009 voor het eerst gezien op 1 april, 1 dag later dan in 2008. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 9 oktober, 2 weken eerder dan het jaar daarvoor. Vooral eind april en eind augustus vlogen er veel klein geaderde witjes. Het aantal vindplaatsen was in 2009 weer meer dan in 2008, het aantal waargenomen exemplaren was maar iets meer. Uit 98 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van het klein geaderd witje.

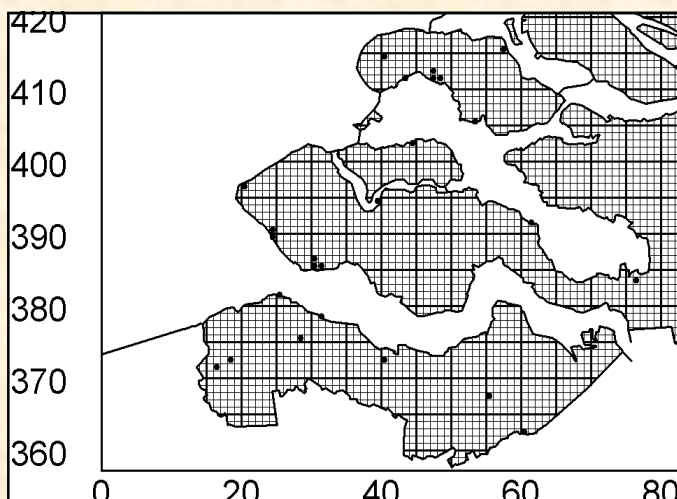
9.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Oranje luzernevlinder	40	82	29	39	4	4	644	1664

De oranje luzernevlinder is geen algemene soort in Zeeland. Toch heeft deze trekvlinder een fantastisch jaar gehad. De omstandigheden waren blijkbaar prima voor deze soort. Zoveel oranje luzernevlinders zijn nog nooit in onze provincie waargenomen. 2009 is ongetwijfeld een topjaar geweest. De soort is verspreid over heel Zeeland gezien. In de laatste week van september werden meer dan 400 exemplaren geteld. Het eerste ex. werd op 21 mei gezien, en de laatste oranje luzernevlinder werd waargenomen op 12 november.

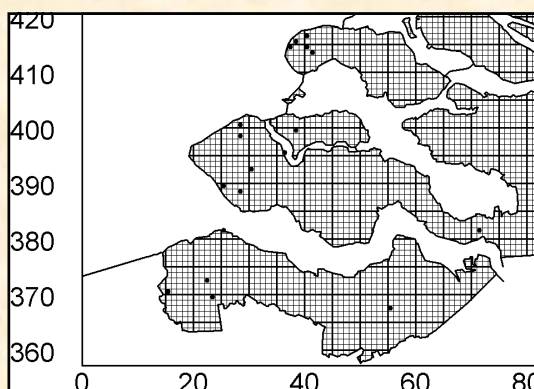
10.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Gele luzernevlinder	18	24	12	23	0	0	30	47

Behalve oranje werden ook gele luzernevlinders waargenomen in 2009. Ook deze trekvlinder had een topjaar. Op 24 mei werd het eerste exemplaar gezien, op 29 oktober het laatste. Eind mei, eind juli en eind september werden de meeste gele luzernevlinders gezien. De soort kwam verspreid over de hele provincie voor. Misschien hebben er tussen de oranje nog veel meer gele luzernevlinders gevlogen, maar zijn ze niet opgemerkt.

11. <i>Citroenvlinder</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	49	57	70	78	28	33	47	47

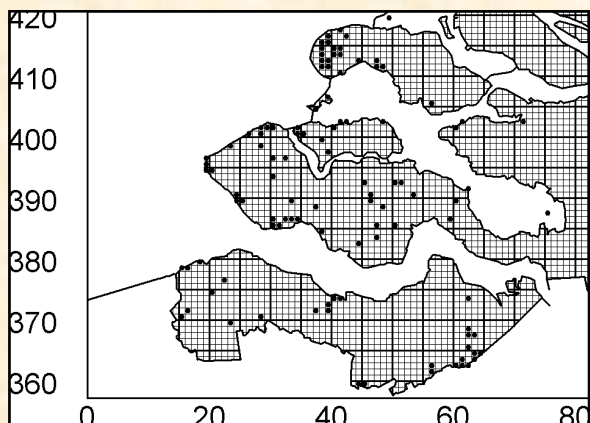
De citroenvlinder deed het in 2009 matig. Het eerste exemplaar werd gezien op 18 maart, bijna 2 weken eerder dan in 2008. Op 24 september werd de laatste citroenvlinder gezien. De meeste exemplaren vlogen in de maand april. In juni werden helemaal geen citroenvlinders geteld. Begin augustus was er nog een kleine piek in de vliegtijd. De meeste citroenvlinders werden gemeld uit het gebied rond Haamstede, maar ook uit Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen kwamen meldingen binnen. In 18 kilometerhokken werd de soort waargenomen.

**BLAUWTJES,
VUURVLINDERS EN
KLEINE PAGES**

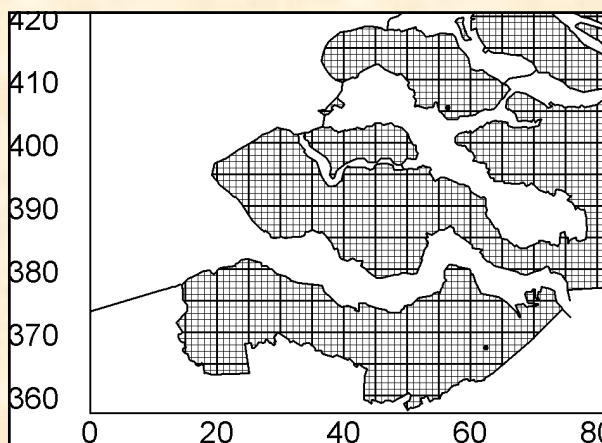
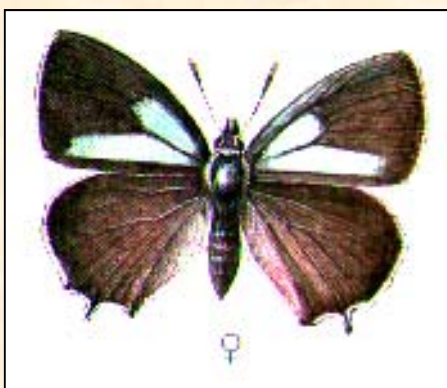
12. <i>Kleine vuurvliinder</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	179	735	198	844	198	2052	226	572

De kleine vuurvliinder is in 2009 redelijk verspreid over de hele provincie waargenomen. In 107 kilometerhokken werd de kleine vuurvliinder gezien. Het aantal exemplaren bleef echter ver achter bij vorig jaar. Het eerste exemplaar werd gezien op 16 april, bijna 1 week later dan in 2008. De eerste piek was van eind april tot half mei. Een tweede piek was er eind juli, en rond half september was de kans het grootst om kleine vuurvlinders te zien. Op 31 oktober werd het laatste exemplaar waargenomen. Voor deze soort was 2009 een matig jaar, ondanks de warme zomer.

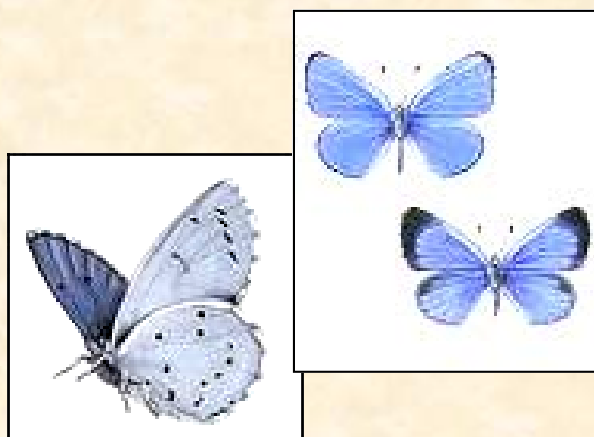
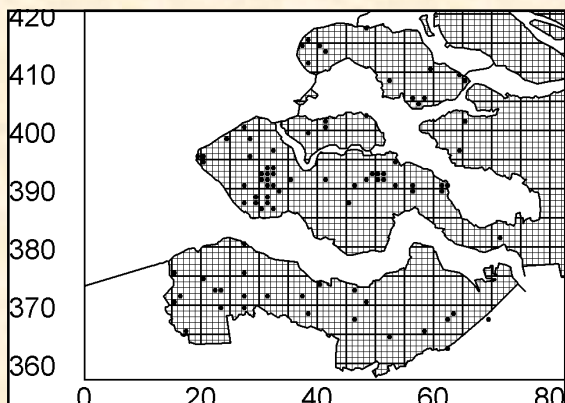
13. <i>Eikenpage</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	20	74	21	224	61	913	5	5

In 2009 werden er bedroevend weinig eikenpages geteld. Een absoluut dieptepunt. In Oost Zeeuws-Vlaanderen komt de soort vanouds veelvuldig voor. Hulst en Clinge zijn echte bolwerken voor deze soort. Op 21 juni werd het eerste exemplaar waargenomen. Op 25 juli werd het laatste exemplaar gezien. In grote delen van Zeeland werd de soort niet waargenomen. Uit slechts 2 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen. Wordt er te weinig gericht gezocht naar de eikenpage?

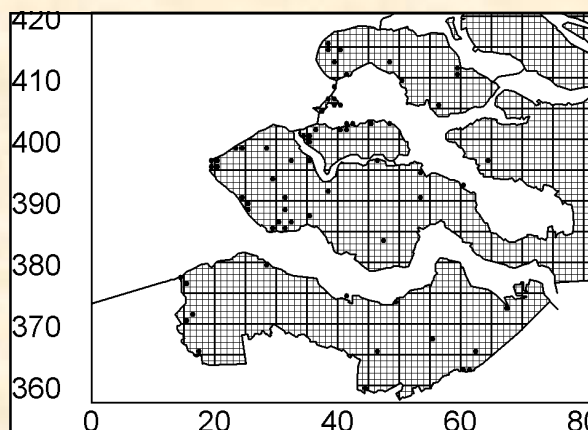
14. <i>Boomblauwtje</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	550	809	840	1570	350	457	499	640

Het boomblauwtje had in 2009 een redelijk jaar. Op 18 maart 2009 werd het eerste boomblauwtje gezien, wat bijna 2 weken eerder is dan in 2008. Rond half april en eind juli werden de meeste boomblauwtjes waargenomen. Op 14 oktober werd het laatste boomblauwtje waargenomen. Uit 88 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van boomblauwtjes, mooi verspreid over de hele provincie.

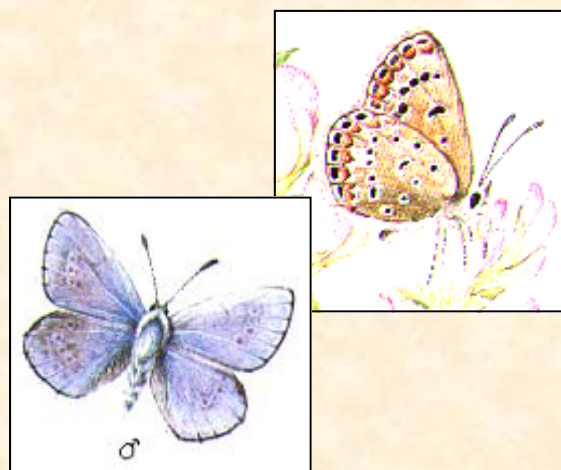
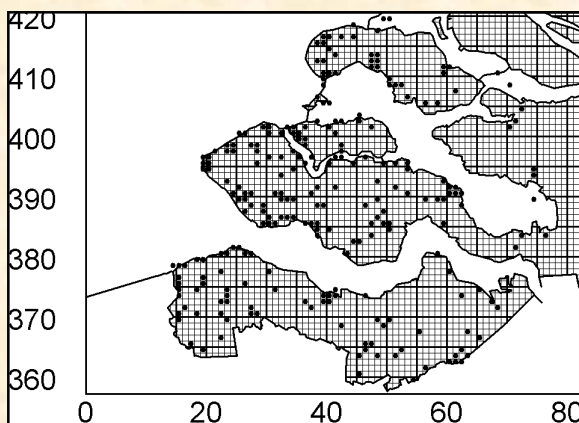
15.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Bruin blauwtje	133	291	105	157	60	94	141	270

In 2009 werd het eerste bruin blauwtje gezien op 9 april, bijna 5 weken eerder dan het jaar ervoor. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 1 oktober, 3 weken eerder dan in 2008. De vliegtijd laat 3 pieken zien: de 2e helft van mei, de 1e helft van augustus en rond half september. Deze Rode Lijst-soort komt verspreid over de hele provincie voor. In 68 kilometerhokken werd het bruin blauwtje waargenomen. Deze soort deed het goed in 2009, gezien het tamelijk hoge aantal vindplaatsen en exemplaren.

16.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Icarusblauwtje	285	1639	337	1112	200	908	579	4765

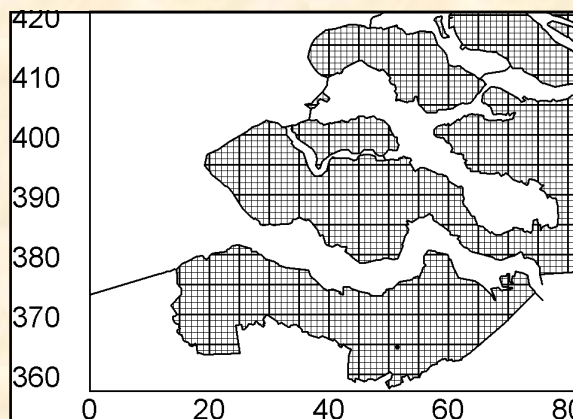
Voor het icarusblauwtje was 2009 ook een prima jaar in Zeeland. Het eerste icarusblauwtje werd gezien op 29 april, het laatste exemplaar werd waargenomen op 20 oktober, net eerder als in 2007 en 2008. De eerste piek in de vliegtijd lag rond eind mei. Eind juli werden de meeste icarusblauwtjes geteld. Midden september was er nog een derde piek. Het icarusblauwtje kon verspreid over de hele provincie worden waargenomen. Uit 242 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen, vorig jaar waren dat er maar 62. Het aantal vindplaatsen en aantal exemplaren was beduidend hoger dan in voorgaande jaren.

AURELIA'S

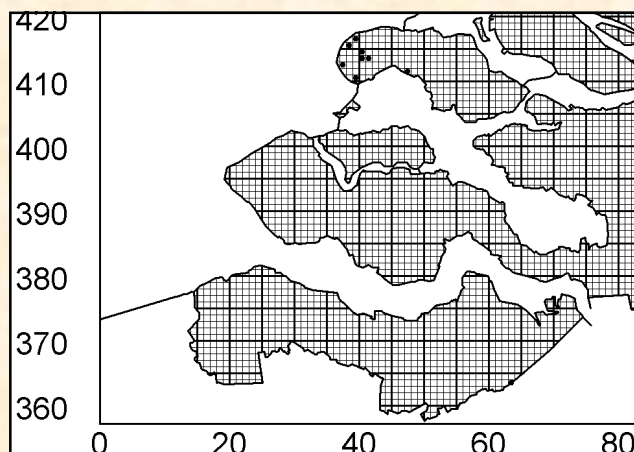
17. <i>Keizersmantel</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	8	8	1	1	0	0	1	1

In 2009 werd slechts 1 waarneming van de keizersmantel gedaan. Op 5 augustus werd de soort gezien. Deze zwerver verscheen in Zeeuws-Vlaanderen.

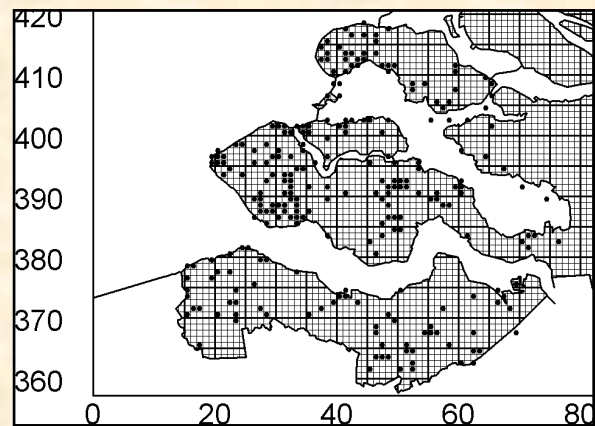
18. <i>Kleine parelmoervlinder</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	28	34	9	9	12	15	29	42

De kleine parelmoervlinder is een Rode Lijst-soort die vooral in de duinen voorkomt. In 2009 werden weer meer exemplaren gezien dan in de jaren daarvoor, maar toch kwam de soort in slechts 9 kilometerhokken voor, allemaal op de Kop van Schouwen. Het eerste exemplaar werd gezien op 16 april. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 24 september, bijna 1 week later dan het jaar daarvoor. Eind april werden de meeste exemplaren van deze soort gezien. Op Walcheren en in Zeeuws-Vlaanderen werden opnieuw geen kleine parelmoervlinders waargenomen.

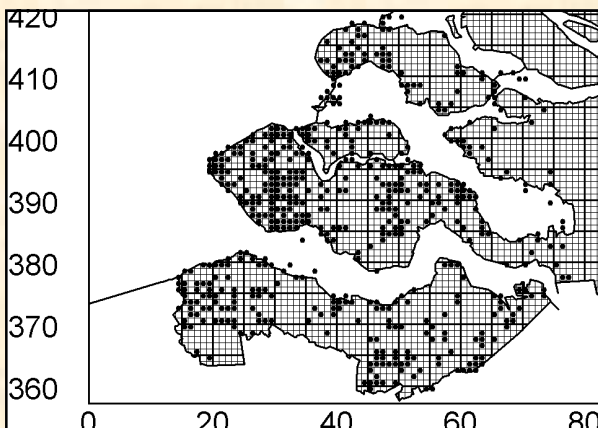
19.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Atalanta	1456	5523	1634	4832	889	3195	1159	2524

Op 11 maart 2009 werd pas de eerste atalanta gezien. Vanwege de koude periode die lang aanhield verschenen de eerste overwintersaars pas op een laat tijdstip. Bijna het hele jaar door konden atalanta's in Zeeland worden gesignaleerd. Pas op 24 november werd het laatste exemplaar waargenomen. De hoogste piek voor deze soort lag eind juli. Eerder was er al een kleine piek geweest: eind mei. Ook begin september kon nog volop genoten worden van rondvliegende atalanta's. Deze soort kwam verspreid over de hele provincie voor, zoals onderstaand verspreidingskaartje duidelijk laat zien. In 249 kilometerhokken werd de soort waargenomen. Het aantal exemplaren wat geteld werd bleef toch nog achter bij de voorgaande jaren.

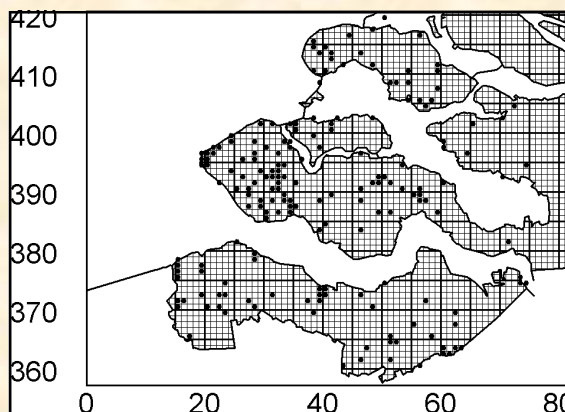
20.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Distelvlinder	1062	3117	479	814	205	274	2078	42388

De distelvlinder beleefde in 2009 weer eens een absoluut topjaar! Evenals in 1996, en in mindere mate 2003, werd de hele provincie en ook ons hele land, overspoeld door distelvlinders. In elke tuin kon deze trekvlinder worden waargenomen. Het eerste exemplaar van deze trekvlinder werd waargenomen op 15 april. In de maand mei werd een absoluut record gebroken: ruim 24.000 distelvlinders werden geteld. In juli werden ruim 12.500 exemplaren waargenomen, waarschijnlijk een heleboel verse distelvlinders. Op 8 november werd het laatste exemplaar gezien. De distelvlinder werd waargenomen in 546 kilometerhokken, tegenover 68 hokken vorig jaar! Deze vlinder heeft weer eens volop het nieuws gehaald!

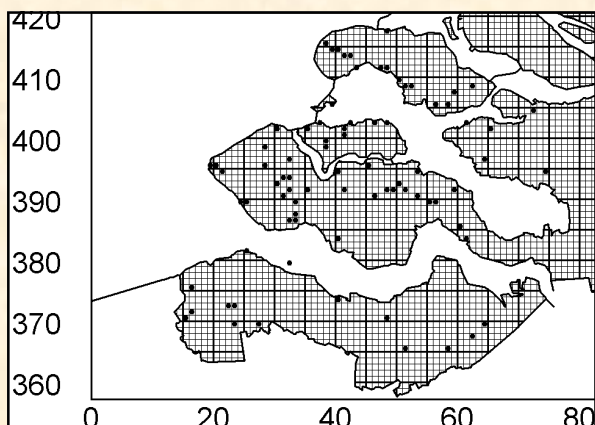
21. <i>Dagpauwoog</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	779	2491	788	1761	350	588	717	1737

Pas op 11 maart 2009 kwam de eerste dagpauwoog uit zijn winterslaap tevoorschijn. Rond half april was de eerste piek. In de tweede helft van juli was de tweede piek. Rond half september was de derde piek te zien. Op 26 november werd de laatste dagpauwoog van 2009 waargenomen. In de hele provincie kon de soort waargenomen worden. In 180 kilometerhokken werd de soort gezien, tegenover slechts 80 kilometerhokken in 2008! De aantallen van 2007 werden weer bijna gehaald.

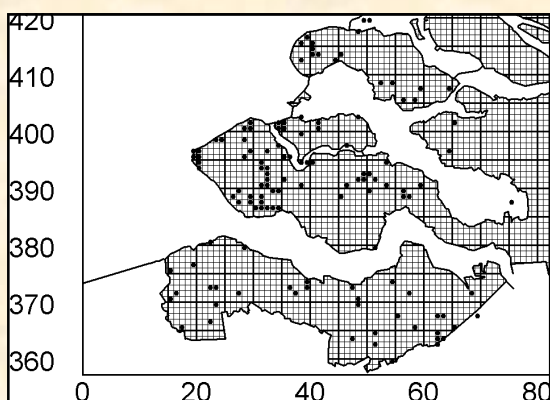
22. <i>Kleine vos</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	430	694	172	254	81	101	234	338

De kleine vos had in 2009 weer een redelijk jaar. Op 11 maart werd het eerste exemplaar waargenomen, een maand later dan in 2008. Vanwege de koude winter is dat begrijpelijk. De laatste kleine vos werd op 5 november gezien. Augustus was de beste maand voor deze soort, toen werden 119 exemplaren waargenomen. Eind juli en midden september waren er pieken in de vliegtijd. De soort kwam verspreid over de hele provincie voor. In 81 kilometerhokken werd de kleine vos waargenomen, tegenover 32 in 2008!

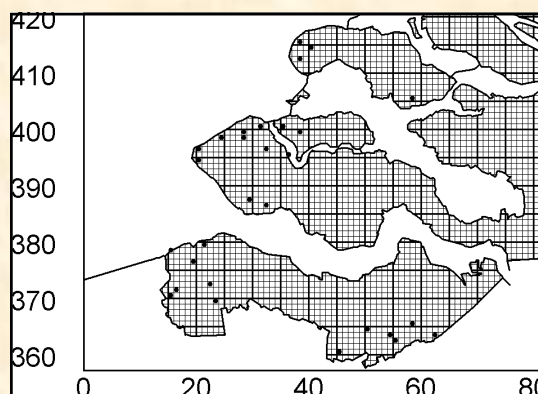
23.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Gehakkelde aurelia	613	1156	438	663	354	707	572	970

De gehakkelde aurelia behoort ook tot de overwintersaars. Op 18 februari werd het eerste exemplaar al waargenomen, hoewel de kou toen nog niet voorbij was. Het laatste exemplaar werd op 8 november gezien, 2 dagen later dan in 2008. Juli en september waren de beste maanden voor deze soort, toen werden de meeste exemplaren waargenomen. Als we de vliegtijdgrafiek van deze soort bekijken, zien we 3 generaties van de gehakkelde aurelia. Begin april de eerste piek, begin juli een tweede piek en half september een nog hogere derde piek. De soort kwam verspreid over de hele provincie voor. In 126 kilometerhokken werd de soort gezien, tegenover 60 in 2008. Deze soort deed het dus goed in het afgelopen jaar.

24.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Landkaartje	67	116	61	91	38	75	67	87

Het landkaartje is een vlinder die het in 2009 weer redelijk deed. In grote delen van onze provincie komen we geen landkaartjes tegen. Het eerste exemplaar in 2008 werd waargenomen op 23 april, 3 dagen later dan in 2008. Begin mei was de eerste piek in de vliegtijd, half juli de tweede en de laatste helft van augustus de derde. Het laatste landkaartje werd gezien op 10 september 2009, wat overeenkomt met het jaar ervoor. Uit 29 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van het landkaartje, tegenover 14 in 2008.

25. <i>Rouwmantel</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	16	16	3	3	0	0	0	0

Van de rouwmantel werden in 2009 helaas geen exemplaren waargenomen in Zeeland.

26. <i>Grote vos</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	3	3	1	1	0	0	0	0

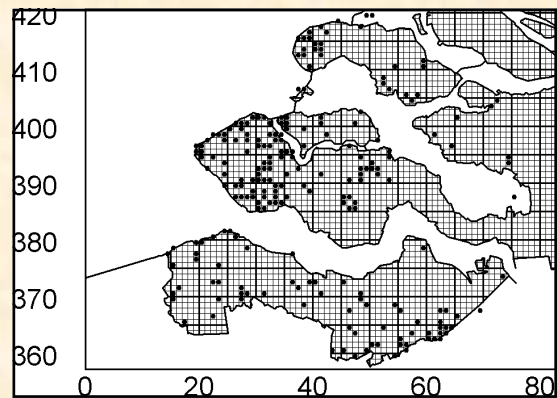
Ook van de grote vos werden in 2009 geen exemplaren waargenomen in onze provincie.

ZANDOOGJES

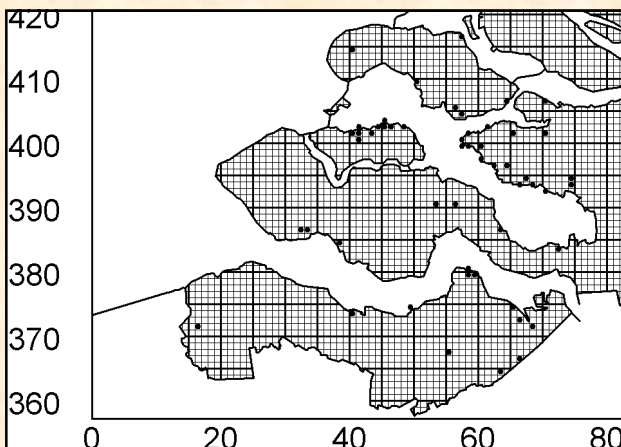
27.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Bont zandoogje	711	2144	969	2848	630	2147	972	2574

In 2009 werd het eerste bont zandoogje waargenomen op 2 april, 3 dagen later dan in 2008. In de tweede helft van april was de eerste piek in de vliegtijd. Half juli was de tweede piek, en half september was de derde piek in de vliegtijd van het bont zandoogje. Op 8 november werd het laatste exemplaar van deze soort gezien. Het bont zandoogje is een vlinder die zeer algemeen in Zeeland voorkomt. Verspreid over de hele provincie kan deze soort worden waargenomen, maar wel in de buurt van bos. Uit 222 kilometerhokken werd het bont zandoogje gemeld, tegenover 95 hokken in 2008! De aantallen lagen ongeveer op het niveau van 2007.

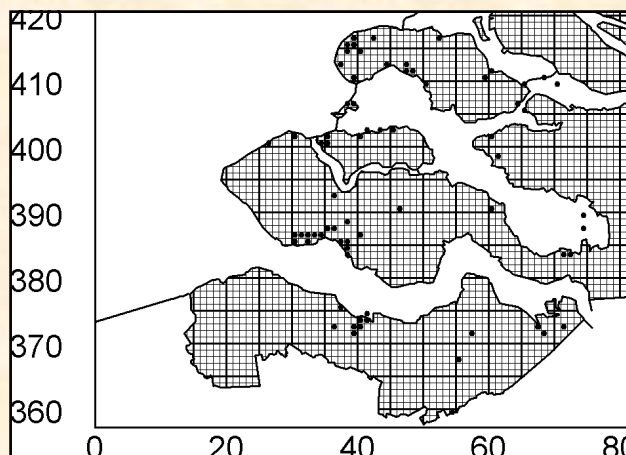
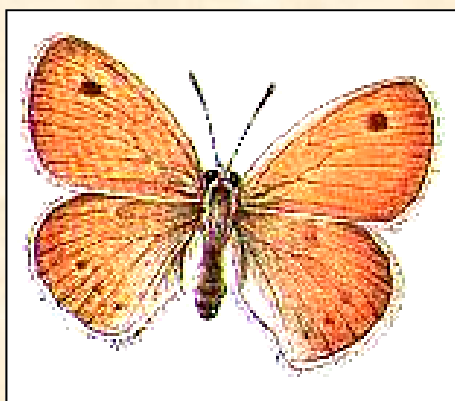
28.	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Argusvlinder	72	104	62	100	75	124	84	138

In 2009 werd de eerste argusvlinder pas gezien op 29 april, ongeveer een week eerder dan in 2008. De laatste argusvlinders werden waargenomen op 8 oktober, 3 dagen eerder dan in het voorgaande jaar. In de maand juni werden nauwelijks argusvlinders gezien. In de tweede helft van mei was de eerste piek in de vliegtijd, eind juli de tweede en half september de derde piek. Van deze soort waren dus 3 generaties aanwezig. Het aantal vindplaatsen en exemplaren nam in 2009 gelukkig weer iets toe. Uit 53 kilometerhokken werd de argusvlinder gemeld. Op onderstaand kaartje is te zien dat de soort vooral is waargenomen op de dijken langs de Oosterschelde, en in mindere mate langs de Westerschelde.

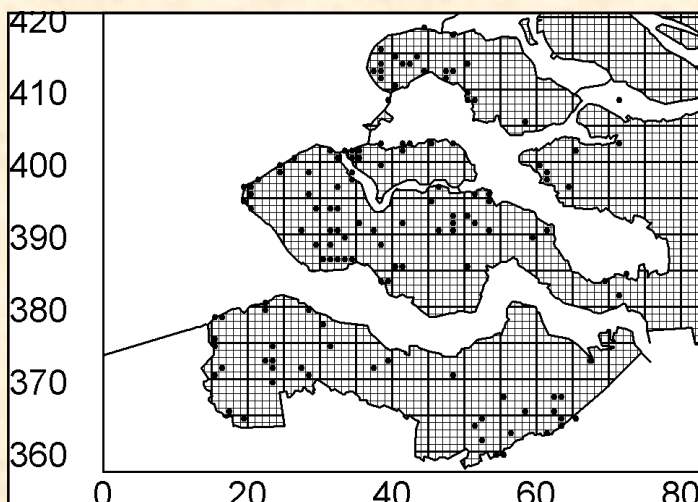
29. <i>Hooibeestje</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	93	246	139	569	66	262	110	433

Het hooibeestje is een soort die het in 2009 weer beter deed dan in 2008. De soort heeft een duidelijke voorkeur voor zandgronden, zoals op het verspreidingskaartje te zien is. Het eerste exemplaar werd waargenomen op 25 april, 2 weken eerder dan in 2008. Het laatste exemplaar werd gezien op 24 september, ruim 2 weken eerder dan in het jaar ervoor. Half juni, maar vooral begin augustus werden de meeste hooibeestjes geteld. De soort kwam in 2 generaties voor in Zeeland. In 70 kilometerhokken werden hooibeestjes waargenomen, tegenover 29 hokken in 2008!

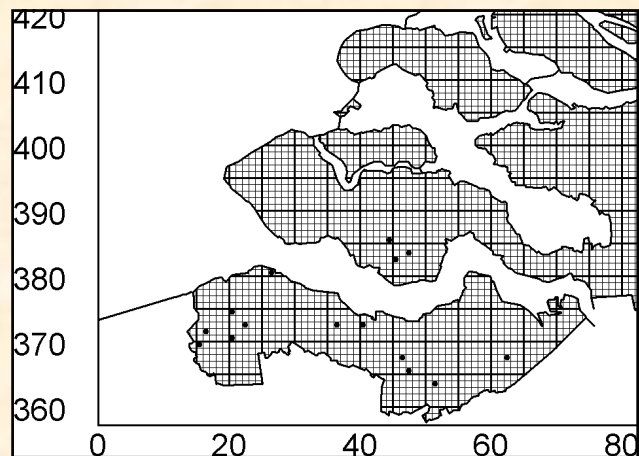
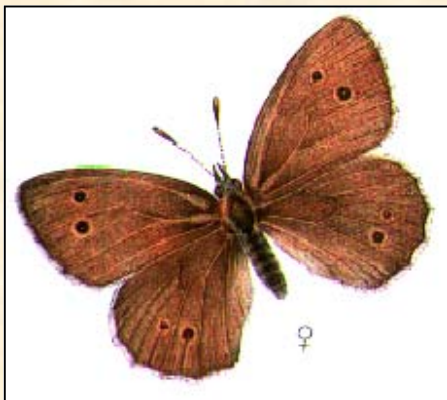
30. <i>Oranje zandoogje</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	358	2161	393	1981	257	2536	370	2317

Het oranje zandoogje werd in 2009 pas op 11 juni waargenomen, ruim 1 week eerder dan in 2008. Het laatste exemplaar werd gezien op 8 oktober, bijna 1 week later dan het jaar ervoor. Het hoogtepunt van de soort lag in de laatste week van juli en de eerste helft van augustus. De soort kwam verspreid over de hele provincie voor. In 136 kilometerhokken werden oranje zandoogjes waargenomen, tegenover 77 hokken in 2008. Het aantal exemplaren bleef wel wat achter bij vorig jaar, terwijl het aantal vindplaatsen is toegenomen. Per vindplaatsen werden er dus gemiddeld minder exemplaren geteld.

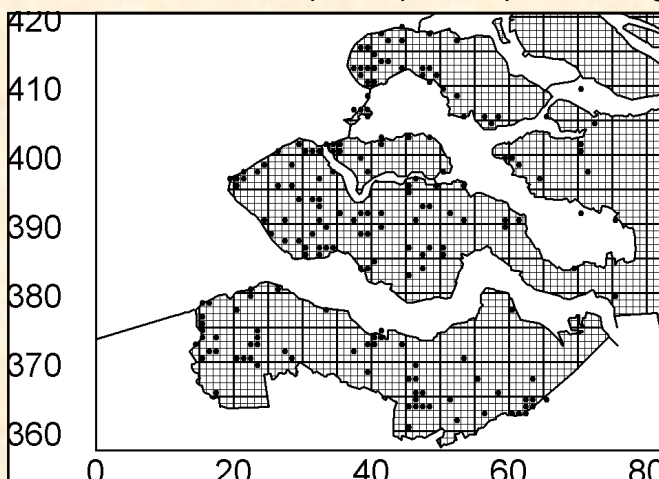
31. <i>Koevinkje</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	55	437	33	125	28	282	25	80

Het eerste exemplaar werd gezien op 17 juni, slechts 3 dagen later dan in 2008. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 11 augustus, ruim een maand later dan in het jaar ervoor. Het hoogtepunt lag in de laatste helft van juni en de eerste week van juli. Het aantal waargenomen exemplaren zakte tot een absoluut dieptepunt. In de bovenste helft van Zeeland werden in 2009 geen koevinkjes gezien zoals op het verspreidingskaartje te zien is. In Zeeuws-Vlaanderen komt de soort het meeste voor. Uit slechts 15 kilometerhokken werden waarnemingen van het koevinkje doorgegeven, dat is 5 minder dan in 2008.

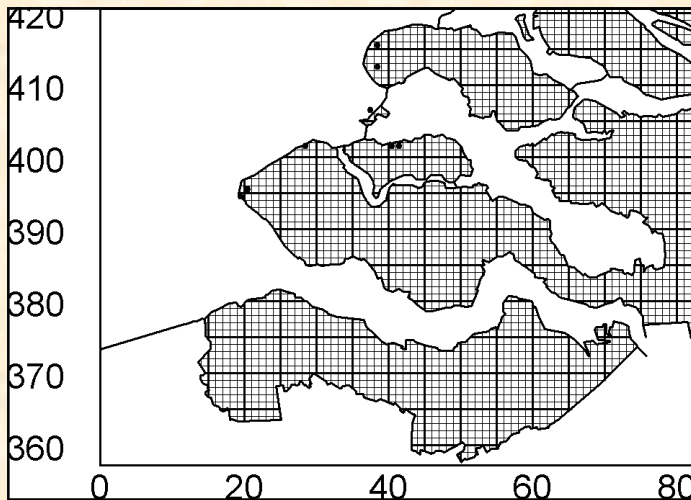
32. <i>Bruin zandoogje</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	382	5007	498	5505	319	8832	459	3158

Op 28 mei 2009 werd pas het eerste exemplaar van het bruin zandoogje waargenomen. Pas vanaf de tweede week van juni werd de soort regelmatig gezien. Het laatste exemplaar werd op 22 oktober waargenomen, een erg late waarneming. Juli was wederom een topmaand voor het bruin zandoogje met 1657 exemplaren. Vorig jaar waren dat 6442 exemplaren in diezelfde maand. Het aantal exemplaren was in 2009 erg laag! Uit 189 kilometerhokken werden waarnemingen van het bruin zandoogje doorgegeven, tegenover 96 hokken in 2008. Het aantal exemplaren per vindplaats was gemiddeld erg laag! Oorzaak???

33. <i>Heivlinder</i>	2006		2007		2008		2009	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	17	21	7	12	6	14	13	38

De heivlinder is een Rode Lijst-soort. Het aantal vindplaatsen in Zeeland blijft gering. Dat was zeker ook in 2009 het geval, al namen de aantallen vindplaatsen en exemplaren wel duidelijk toe. Het eerste exemplaar werd pas waargenomen op 23 juli. Op 25 juli werden maar liefst 24 ex. geteld bij Westkapelle. De laatste exemplaren werden gezien op 5 september. Uit 8 kilometerhokken werden waarnemingen van de heivlinder doorgegeven. Dat is 5 meer dan het jaar daarvoor. In grote delen van Zeeland komt de soort helaas niet voor.

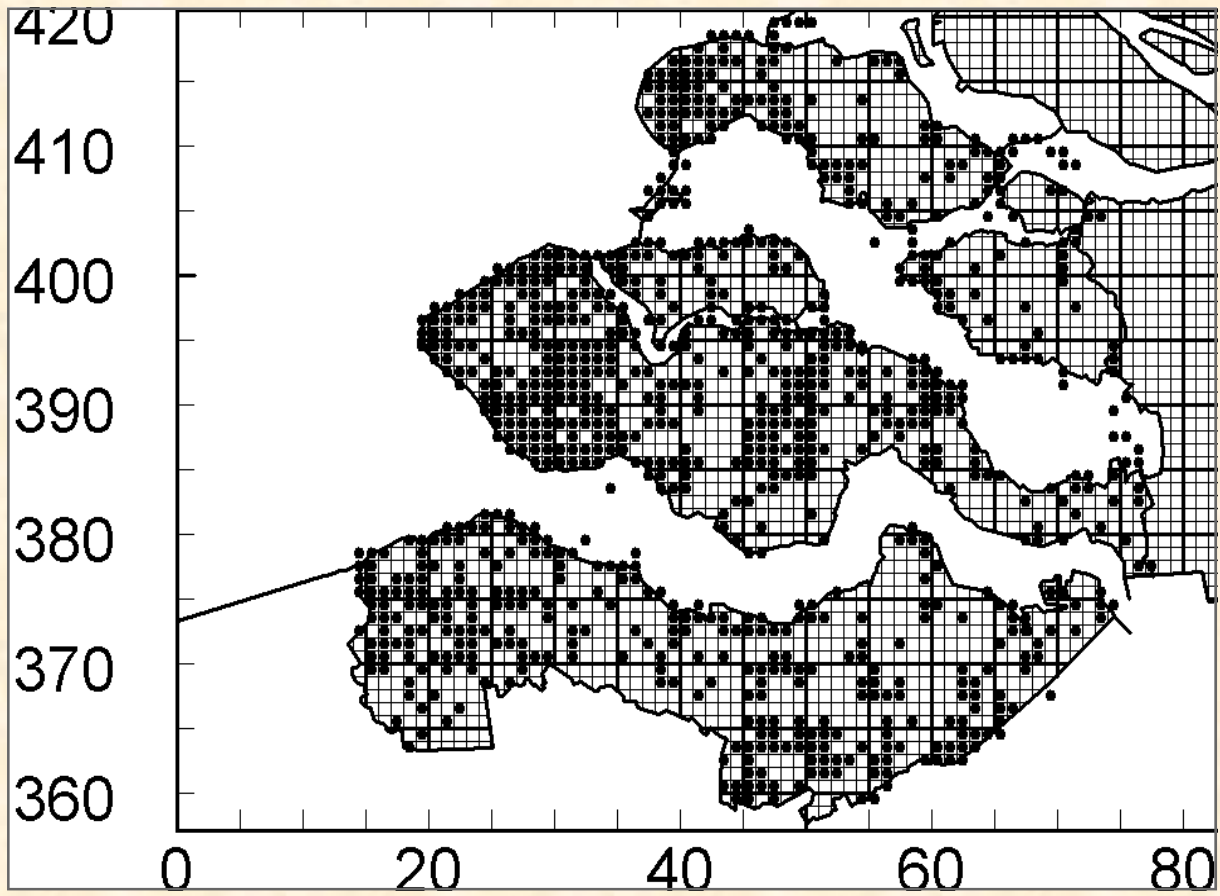
EINDE SOORTBESPREKING

**Waarnemingsgemiddelden per soort per jaar:
2004 t/m 2009**

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	GEM.
1. Bruin zandoogje	16.76	16.15	13.11	11.05	27.69	6,88	15,27
2. Oranje zandoogje	14.01	13.60	6.04	5.04	9.87	6,26	9,14
3. Zwartsprietdikkopje	12.48	19.11	4.30	4.51	9.38	5.06	9,14
4. Eikenpage	6.00	10.54	3.70	10.67	14.97	1,00	7,81
5. Koevinkje	11.11	6.10	7.95	3.79	10.07	3,20	7,04
6. Kleine vuurvliender	4.49	6.91	4.11	4.26	10.36	2,53	5,44
7. Icarusblauwtje	4.15	5.29	5.75	3.30	4.54	8,27	5,22
8. Distelvliender	2.13	1.31	2.94	1.70	1.34	20,40	4,97
9. Klein koolwitje	3.81	4.62	4.34	5.06	3.05	3,54	4,07
10. Hooibeestje	1.87	3.28	2.65	4.09	3.97	3,94	3,30
11. Klein geaderd witje	3.16	3.74	4.20	3.78	2.42	2,14	3,24
12. Bont zandoogje	3.31	3.48	3.02	2.94	3.41	2,65	3,14
13. Heivliender	1.35	8.53	1.24	1.71	2.33	2,92	3,01
14. Atalanta	2.68	2.78	3.79	2.96	3.59	2,18	3,00
15. Groot koolwitje	2.77	2.92	2.50	2.75	2.25	2,54	2,62
16. Oranjjetipje	2.61	3.97	2.69	2.15	1.77	1,68	2,48
17. Dagnauwoog	2.29	2.53	3.20	2.23	1.68	2,42	2,39
18. Bruin blauwtje	4.26	2.81	2.19	1.50	1.57	1,91	2,37
19. Koninginnenpage	1.84	2.21	2.62	2.48	2.84	1,35	2,22
20. Oranje luzernevliender	4.60	1.08	2.05	1.34	1.0	2,58	2,11
21. Groot dikkopje	3.31	2.15	1.34	1.82	1.85	2,03	2,08
22. Landkaartje	1.77	2.70	1.73	1.49	1.97	1,30	1,83
23. Gehakelde aurelia	1.61	1.67	1.89	1.51	1.99	1,70	1,73
24. Argusvliender	1.51	1.90	1.44	1.61	1.65	1,64	1,63
25. Kleine vos	1.61	1.76	1.61	1.48	1.39	1,44	1,55
26. Kleine parelmoervliender	1.46	2.00	1.21	1.00	1.25	1,45	1,40
27. Boomblauwtje	1.16	1.34	1.21	1.87	1.31	1,28	1,36
28. Citroenvliender	1.70	1.15	1.16	1.11	1.18	1,00	1,22
29. Geelsprietdikkopje	1.00	1.50	1.88	1.00	0	1,00	1,06
30. Gele luzernevliender	1.00	0	1.33	1.92	0	1,57	0,97
31. Keizersmantel	1	1	1	1	0	0	0,67
32. Grote vos	1	0	1	1	0	0	0,50
33. Rouwmantel	1	0	1	1	0	0	0,50

In 2009 werden uit 866 kilometerhokken waarnemingsgegevens doorgegeven.
In 2008 ging het om slechts 257 kilometerhokken.

TENSLOTTE

- Op voorgaande bladzijden is bij elke dagvlindersoort vermeld het aantal vindplaatsen en het aantal exemplaren. Dit zegt wel iets over de soort, maar het is minstens zo interessant om te kijken naar het waarnemingsgemiddelde per soort per jaar. Daartoe is het aantal exemplaren gedeeld door het aantal vindplaatsen.
In de tabel op pagina 22 zien we het resultaat daarvan. Deze tabel gaat over de jaren 2004 t/m 2009.
- Het bruin zandoogje steekt er ook in 2009 nog met kop en schouders boven uit, hoewel van deze soort veel minder exemplaren werden gezien dan in het jaar daarvoor.
- Het oranje zandoogje en het zwartsprietdikkopje strijden om de 2e en 3e plaats.
- Omdat de eikenpage heel weinig is waargenomen is de soort naar de 4e plaats gezakt.
- Van het koevinkje en de kleine vuurvlinder werden in 2009 veel minder exemplaren waargenomen dan in 2008.
- Van het icarusblauwtje werden juist heel veel exemplaren geteld.
- De distelvlinder en de oranje luzernevlinder hadden in 2009 een absoluut topjaar. Overal in Zeeland werden ze gezien, vaak met meerdere exemplaren tegelijk.
- De volgende soorten in Zeeland hebben in 2009 een slecht jaar gehad:
koninginnenpage / eikenpage / koevinkje / bruin zandoogje.

In vergelijking met 2008 was 2009 gemiddeld een prima vlinderjaar. De weersomstandigheden zullen daaraan in belangrijke mate hebben bijgedragen!

In het jaar 2010 ontvangen we graag weer van zoveel mogelijk mensen waarnemingen van dagvlinders. Alle waarnemingen graag nauwkeurig noteren en doorgeven aan de coördinator van de dagvlinders: Hannie Joziassse (hanniejo@zeelandnet.nl) of aan de samensteller van dit jaaroverzicht: Henk Wagenaar (henkw16@tele2.nl).
Alvast bedankt voor uw medewerking.

Dankwoord:

Onze dank gaat uit naar allen die waarnemingsgegevens hebben doorgegeven aan de Vlinder- en Libellenwerkgroep Zeeland. In het bijzonder gaat onze dank uit naar:

- *Hannie Joziassse voor het bijhouden van het waarnemingenbestand dagvlinders;*
- *Vlinderwerkgroep West Zeeuws-Vlaanderen (werkgroep van Natuurbeschermingsver. 't Duumpje) en Insectenwerkgroep Oost Zeeuws-Vlaanderen (werkgroep van Natuurbeschermingsver. de Steltkluut) voor het beschikbaar stellen van hun waarnemingsgegevens voor dit jaaroverzicht.;*
- *Joop de Bakker voor het omzetten van gegevens uit Waarneming.nl naar ORDE.*